

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti/ispit zrelosti te diplomski ispit

11. svibnja 2022.

Hrvatski

Komentiranje zadataka

Tema 1 /Zadatak 1

Tema:	Književnost – umjetnost – kultura
Naslov zadatka:	Dubravka Ugrešić: <i>Štefica Cvek u raljama života</i>
Tekstna vrsta:	Interpretacija teksta
Broj riječi:	405–495
Situacija:	–
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	argumentacija, deskripcija/rekapitulacija, eksplikacija, naracija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Štefica Cvek upoznaje Mistera Frndića na tečaju engleskoga jezika. Iako su oboje stidljivi, s vremenom započinju razgovor, a konačno krenu i na kavu.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Sažmite...!	Štefica je bila na tečaju engleskoga jezika kada je upoznala Mistera Frndića; njoj se svidjelo na tečaju jer je tamo upoznala druge ljude s kojima je pila čaj ili kavu; bila je sretna što ima priliku učiti strani jezik koji će moći koristiti npr. na odmoru u Palma de Mallorci. Baš kada su bili na 13. lekciji ušao je u razred neki nepoznat čovjek koji je sjeo kraj nje; predstavio se kao Mr. Frndić; nakon sata otišli su zajedno do tramvaja; sve vrijeme su šutjeli, a baš kada je nailazio tramvaj, Mr. Frndić upitao je Šteficu ne bi li išla s njim na kavu ili čaj; oboje su malo razgovarali i kada su konačno otišli na kavu, Štefica je bila propustila već dva tramvaja; tada se i sjetila prijateljice Anuške koja joj je rekla da je broj trinaest fatalan broj, što je za nju bio znak da ima smisla da se Mr. Frndić pojavio baš na trinaestoj lekciji; bila je sretna jer je osjetila da se konačno nešto pokrenulo u njezinome životu i da se neće tako brzo zaustaviti...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Analizirajte...!	Struktura teksta: <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>Uvod:</u> Štefica Cvek je na tečaju engleskoga jezika; autorica opisuje kako se Štefici tamo sviđa... ■ <u>Glavni dio:</u> Štefica upoznaje Mistera Frndića i započinje razgovor; autorica detaljno prikazuje scenu dok oni zajedno čekaju tramvaje koje propuštaju jer se ne žele odvojiti jedan od drugoga; oboje su stidljivi tako da ne razgovaraju puno; kulminacija scene je kada Mr. Frndić pita Šteficu hoće li otići s njim na piće... ■ <u>Zaključak:</u> Dok su šetali ulicom tražeći otvoren kafić, Štefica se osjećala nekako drugačije, kao da je na Mjesecu; razmišljala je i o tome na koji je način upoznala Mistera Frndića (broj trinaest – trinaesta lekcija) i da je to važan znak za sretnu budućnost... Jezik: U <u>uvodnome dijelu</u> prevladava prepričavanje, a rečenice su dugačke, uglavnom složene; obično ima uz glavnu rečenicu više sporednih rečenica, međutim, tekst ipak ne djeluje dosadno ili nerazumljivo jer nije apstraktan nego pun <u>slikovitih opisa</u> („kafić”; „puno je ljudi”, spominje se „prijateljica Anuška”; spominje se i „Palma de Mallorca”)...

	<ul style="list-style-type: none"> ■ <u>metafore</u>: „Nijemci” stoje za one koji uče njemački; „Englezi” predstavljaju one koji uče engleski... ■ usporedba s Matildom je duhovita zbog žargonskoga izraza jer „neće buljiti bez veze”... ■ „Mister Frndić” nije „gospodin Frndić” što bi zvučalo suhoparno; i ostali <u>anglicizmi</u> daju tekstu laki ton, imitiraju govor mladih, a ukazuju i na to da Štefica uči engleski... ■ ponekad autorica koristi i <u>visoki književni stil</u>; „nedaleko njezina ureda” (nije: njezinog ureda) što daje tekstu posebnu notu; s druge strane, opet, autorica koristi i dosta <u>žargonizama</u>: „čik” (nije: opušak), „kafić” (nije: kavana)... <p><u>U glavnome dijelu</u> opis prekida na više mjesta dijalog između Štefice i Mistera Frndića što radnji daje napetost i naglašava akciju; imamo osjećaj da se radnja odvija pred čitateljevim očima...</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Štefica i Mister Frndić razgovaraju u dijalozima na engleskome jeziku, što daje tekstu posebnu čar; kao da je to njihov tajni jezik... ■ uz engleski jezik u dijalozima autorica koristi i na drugim mjestima dosta <u>anglicizama</u> („yes”, „lesson fourteen, lesson fifteen [...]”...); tekst djeluje time življe jer mladi inače vole koristiti anglicizme... ■ <u>personifikacija</u>: „zatipkale su Štefičine misli”; „govorili su osmjesi”; „zvonili su tramvaji”; „potvrđivale su ulice”... ■ <u>ponavljanje</u> daje ritmičnost i živost tekstu: „yes, yes, yes...” ■ autorica rečenice često ne završava točkom nego s tri točke; možda time želi naglasiti da nije sve izrekla i da mi sami možemo nastaviti s maštanjem...
<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Okarakterizirajte...!</p>	<p>Štefica želi naučiti engleski kako bi mogla putovati u druge zemlje i upoznati druge ljude u tim zemljama, i na tečaju engleskoga voli se družiti s ljudima uz kavu i čaj; Štefica je stidljiva jer ne zna o čemu bi razgovarala s Mr. Frndićem čekajući tramvaj...</p> <p>Štefica je romantična mlada žena; zato ne želi razgovarati na hrvatskom s Mr. Frndićem jer ju je strah da će onda nestati čarolije („[...] nešto bi puknulo među njima kao očica na čarapi...”).</p> <p>Štefica voli sanjariti jer razmišlja o mjesečarskom jeziku...</p> <p>Štefica je praznovjerna, možda i malo naivna jer vjeruje da broj trinaest donosi sreću, a ona je vrlo sretna što je upoznala Mr. Frndića i što ju je pozvao na piće („Osjećala se kao da je upravo pročitala papirić iz zamorčevih šapica”)...</p> <p>Štefica se nada da će s Mr. Frndićem započeti vezu: „[...] da sve ide nekamo naprijed, naprijed, [...]”</p>
<p>Moguća rješenja uz 4. smjernicu: Protumačite...!</p>	<p><i>moguća individualna obrada, npr.:</i></p> <p>Štefica Cvek i Mr. Frndić zainteresirani su jedno za drugo; oboje su stidljivi i ne govore puno; ipak, Mr. Frndić nešto je hrabriji od nje i poduzme prvi korak kada ju pita hoće li otići s njim na piće; Štefica se čudi sama sebi kako brzo je potvrdno odgovorila na to pitanje Mr. Frndića što</p>

potvrđuje tezu da je vrlo povučena; možda je skupila hrabrost za brz odgovor upravo zbog toga što nije htjela da se brzo rastanu zato što joj se Mr. Frndić svidio; vjerojatno je osjećala već prve znake zaljubljenosti, a da ni sama nije bila svjesna toga; Štefica je tako brzo odgovorila da želi ići s njim na kavu da joj je bilo neugodno i ona se zacrvenjela od stida; nije htjela da Mr. Frndić misli kako je ona dosadna...

Budući da se Štefici svidio Mr. Frndić, bila je znatiželjna kako izgleda i kako se ponaša te ga je promatrala dok su šutjeli...

Štefica i Mr. Frndić ponašaju se vrlo nespretno; oboje šute i stoje na mjestu iako su se već dogovorili da će otići na kavu; Štefici se nije dalo ići u tramvaj, međutim, ipak je šutjela jer je bila vrlo stidljiva; čekajući drugi tramvaj, nadala se da će je Mr. Frndić još nešto pitati, kako ne bi morala otići; ona sama nije uzela stvar u svoje ruke; bojala se da će ispasti glupo; Štefičinu zbunjenost, stidljivost i nervozu odaje i činjenica da je vrškom cipele gnječila tuđi čik dok je čekala na tramvajskoj postaji iako ona sama nije pušila...

Iako se čini da se Štefica cijelo vrijeme ponašala pasivno, skupila je ipak toliko hrabrosti da dobaci Mr. Frndiću posljednji pogled prije nego što je krenula u tramvaj; time je dala Mr. Frndiću znak da ne želi otići, da očekuje nekakvu reakciju od njega; tada ju Mr. Frndić još jednom pozove na kavu i oni krenu zajedno prema kafićima...

Iako su već zatvoreni svi kafići, oni nastavljaju sa šetnjom, što je znak da su jedno drugome simpatični, a možda već i zaljubljeni jedno u drugo; šetajući ulicom, Štefica je razmišljala da bi ovako mogao izgledati čaroban trenutak koji nikako nije htjela pokvariti; stoga opet nije rekla ništa; a i Mr. Frndić je šutio; ipak su nastavili šetati zajedno...

Tema 1 /Zadatak 2

Tema:	Književnost – umjetnost – kultura
Naslov zadatka:	Strani jezici
Tekstna vrsta:	Govor
Broj riječi:	315–385
Situacija:	<u>Povod:</u> govor za nastavu hrvatskog jezika <u>Uloga:</u> učenik/učenica <u>Ciljana publika:</u> učenici i učenice te profesori i profesorice
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	argumentacija, deskripcija/rekapitulacija, eksplikacija, evaluacija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Učenje stranih jezika važno je iz mnogih razloga, npr. iz psiholoških, zdravstvenih, ekonomskih, političkih ili kulturoloških.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Navedite...!	Želja da se osvijesti publika u vezi toga kako je u današnje vrijeme, u višezjezičnome i globaliziranome svijetu, posebno važno učiti strane jezike; osim toga, učenje stranih jezika oduvijek je bio i važan aspekt europskih kultura i trebamo njegovati tu tradiciju... Ranije su neka istraživanja podržala ideju da je učenje dvaju jezika problematično, međutim, te je mitove i predrasude u novije vrijeme pomela oluja znanstvenih istraživanja koja dokazuju psihološke prednosti učenja stranoga jezika; stoga se ne može dovoljno često govoriti o važnosti učenja stranih jezika...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Objasnite...!	Djeca najbolje upijaju nove jezike; brojne studije ukazuju na razne prednosti kod ranoga učenja jezika; djeca koja rastu u dvojezičnim obiteljima razlikuju jezike koje prije nikad ni čula nisu; istraživanja (npr. Werker, Sebastián-Gallés 2011) pokazuju da izloženost zvukovima različitih jezika, npr. španjolskoga i katalonskoga, pomaže djeci razlikovati engleski i francuski; ako djeca uče neki drugi jezik uz materinski dobiju jaču radnu memoriju u odnosu na djecu koja su odrasla samo uz jedan jezik (Morales i dr. 2013); to znači da imaju razvijenije sposobnosti računanja, čitanja i mnogih drugih vještina... Kognitivne se sposobnosti, poput koncentracije i multitaskinga, razvijaju zato što su kod dvojezične djece aktivna dva jezika te moraju istovremeno i kontinuirano razmišljati koje pojmove i riječi koristiti (Francis 1999); ta neprestana analiza jezične ispravnosti donosi mentalne dobrobiti... Ako već kao dijete naučite strani jezik, možete se školovati i u inozemstvu, ili kasnije otići na studij u inozemstvo; učenje stranih jezika povećava kod djece neke vještine poput kritičkoga razmišljanja ili analiziranja...

<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Usporedite...!</p>	<p>Postoje razni razlozi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>psihološke prednosti zbog učenja stranoga jezika u bilo kojoj životnoj dobi</u>: poboljšanje pamćenja, jačanje pažnje... <i>moguća individualne usporedbe...</i> ■ <u>učenjem stranoga jezika protiv demencije</u>: istraživanja pokazuju da dvojezičnost odgađa početne simptome Alzheimerove bolesti za pet godina... <i>moguća vlastita usporedba</i>: znamo da starije osobe moraju ostati aktivne; zato je dobro učiti neki strani jezik i pod starost... ■ <u>utječe na rast mozga</u>: to potvrđuju istraživanja švedskih znanstvenika; <i>moguća vlastita usporedba</i>: ako znamo više jezika, imamo bogatiji rječnik, frazeologiju... ■ <u>strani jezici naša su budućnost</u>: sve više ljudi odlazi raditi u inozemstvo i stoga je bitno naučiti strane jezike; <i>moguća individualne usporedbe</i>: spominjanje poznanika koji su napravili poslovnu karijeru izvan Austrije ili spominjanje uspješnih moderatora s televizije, novinara, glumaca, pjevača, poduzetnika koji govore strane jezike... ■ <u>učenjem stranih jezika upoznajemo i druge kulture i zemlje</u>: svako će nam se putovanje činiti zanimljivijim... <i>moguća vlastita usporedba</i>: putovanje sa školom ili s obitelji je omogućilo neko novo upoznavanje druge kulture ili zemlje... ■ <u>drugačiji je jezik i drugačiji pogled na svijet</u>: promatramo vlastitu kulturu s drugoga stajališta... <i>moguća vlastita usporedba</i>: u razgovoru s prijateljima iz drugih kultura preispitujemo stereotipna mišljenja... ■ <u>poboljšavamo materinski jezik</u>: budući da učenje stranoga jezika skreće pažnju na apstraktna pravila i jezične strukture, korist od toga ima i materinski jezik... <i>moguća vlastita usporedba</i>: uspoređujući gramatičke strukture dvaju jezika, postajemo senzibilniji i za konstrukcije u vlastitome jeziku... ■ <u>globalna ekonomija</u>: poslovne vještine vezane za znanje stranih jezika čine zaposlenika mnogo vrijednijim... <i>moguća vlastita usporedba</i>: možda je učenik/učenica radio/radila u praznicima i stekao/stekla slično iskustvo... ■ <u>prevoditeljstvo je u današnje vrijeme brzo rastuće zanimanje</u>: <i>moguća vlastita usporedba</i>: zna se da je potrebno sve više prevoditelja u institucijama EU jer ima sve više EU članica; treba sve više sudskih prevoditelja i u Austriji jer dolazi sve više stranaca... ■ <u>učenjem stranoga jezika bolje razlikujemo zvukove</u>: jačamo naše auditivne sposobnosti; <i>moguća vlastita usporedba</i>: učenjem hrvatskoga jezika možemo razlikovati slavenske glasove i pravilno izgovarati npr. imena slavenskih političara ili umjetnika... ■ <u>učenje novoga jezika otvara novi svijet književnosti, glazbe i filma</u>: <i>moguća vlastita usporedba</i>: mogu slušati i hrvatsku glazbu jer poznajem taj jezik; mogu čitati strane književnike u originalu, pogledati film u originalu, a ne u prijevodu što je neprocjenjivo iskustvo...
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ■ <u>što ranije učimo strane jezike, to bolje</u>: <i>moгуći individualni odgovori</i>: sve što naučimo u djetinjstvu uz igru ne moramo naučiti mučno kao odrasla osoba; kao dijete ne osjetimo da učimo nešto novo, a kao odrasla osoba moramo za učenje novoga jezika odvojiti dosta vremena što nije uvijek moguće; u mnogim vrtićima nudi se već učenje engleskoga jezika uz pjesmu i ples što je djeci zabavno; rano učenje stranoga jezika potječe kreativnost i inovativnost već od malih nogu...
<p>Moguća rješenja uz 4. smjernicu: Prosudite...!</p>	<p><i>moguća individualna obrada, npr.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>slaganje s izrekom</u>: što više jezika poznamo, u to više kultura možemo uroniti; nismo ovisni o prevoditeljima koji možda ne prevedu točno; na istu stvar možemo gledati iz više perspektiva i razviti bolje razumijevanje za određene stvari jer sa svakim novim jezikom upoznajemo i novi način razmišljanja; ako se govori neki jezik, ima se ulaznica u dušu tog naroda; u sebe upijamo duhovnost toga naroda, postajemo i njegov izričajni dio; slijedom gramatičkih razlika razvijamo i nove logične obrasce, postajemo i netko drugi, tj. živimo dvostruke ili višestruke živote; mogućnost upadanja iz jednoga u drugi jezični svijet; živimo više paralelnih realiteta; život postaje dinamičniji i postajemo stanovnici više duhovnih svjetova; stječemo komparativne prednosti u egzistenciji... ■ <u>neslaganje s izrekom</u>: bez obzira koliko se jezika govori, čovjek ostaje isti; ako govorimo tri jezika to ne znači da vrijedimo za tri čovjeka; prema ovoj izreci ljudi sa znanjem više jezika, vrijedili bi više, a to nije istina...

Tema 2/Zadatak 1

Tema:	Problemi mladih
Naslov zadatka:	Konzumerizam
Tekstna vrsta:	Rasprava
Broj riječi:	450–550
Situacija:	–
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	argumentacija, deskripcija/rekapitulacija, eksplikacija, evaluacija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Današnji je svijet zahvaćen virusom nekontrolirane potrošnje i kupnje. Nekoć su ljudi kupovali da bi zadovoljili svoje potrebe, a danas kupuju jer je to postao način života. Postali smo pravo potrošačko društvo.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Objasnite...!	Pojam konzumerizam znači da kupujemo stvari ne zato što nam trebaju, nego više zbog toga što je kupovanje naš način života; imamo puno i previše stvari, ali i dalje kupujemo bez prestanka; svugdje se grade trgovački centri; ljudi stalno razmišljaju o tome što bi još sve mogli kupiti, jer u novim stvarima pronalaze zadovoljstvo, ispunjenje i samopouzdanje; velike korporacije nam sugeriraju da moramo uvijek još više kupiti i nabaviti noviji, ljepši, bolji proizvod iako su nam ormari već pretrpani; svugdje oko nas vidimo/se nalaze reklame u kojima se prikazuju ljudi koji su nakon kupnje određenoga proizvoda bolji, sretniji, uspješniji i popularniji, ljepši; promidžba ostavlja trag na nama potrošačima...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Obrazložite...!	Prije su ljudi nosili cipele godinama/više godina/više sezona; sve stvari su našim bakama i djedovima trajale duže vrijeme; ljudi su kupovali da bi zadovoljili svoje potrebe; tada ljudi nisu bili tužniji ili siromašniji nego su jednostavno puno više cijenili ručni rad i znali su koliko se truda mora uložiti u svaki proizvod (cipele, narukvice, čarape, čaše...); kroz globalizaciju ljudi su izgubili osjećaj za to koliko se radne snage i vremena treba uložiti u produkciju npr. mobilnoga telefona ili odjeće; kupujemo nove stvari jer su nam postale statusni simboli (auto, kuća, torba, sat, odjeća...); iako imamo sve što nam treba osjećamo uvijek potrebu za novim proizvodima; odjeća danas košta puno manje nego prije jer se proizvodi npr. u Aziji ili istočnoj Europi; budući da si većina Austrijanaca može priuštiti kupovanje novih stvari oni to i čine; da trebamo probati uvijek nov proizvod (gel za tuširanje, mobilni telefon, laptop, tenisice, markiranu odjeću...) nam sugerira zapravo reklama; reklamu financiraju velike tvrtke/međunarodna poduzeća...

<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Prosudite...!</p>	<p><i>individualni odgovori mogući, npr.:</i></p> <p>Kupovanje nas može samo kratkoročno usrećiti; neprekidno razmišljamo o tome kakve stvari bismo još mogli nabaviti; kad ih kupimo iskreno se radujemo, ali već dan dva kasnije smo zaboravili na njih i tražimo novo zadovoljstvo kroz kupnju; mali broj ljudi svjesno kupuje stvari (fair-trade, ekološke i regionalne proizvode itd.) i pri tome štedi novac; ja volim kupovati/nikako ne volim kupovati; pokušavam kupovati proizvode iz naše regije, izbjegavam kupnju u diskontima... stvari koje mi više ne trebaju odnesem ljudima kojima još mogu biti od koristi; najsretniji/najsretnija sam kad se družim s obitelji/prijateljima, kad idem na izlet, kad sam u prirodi... kad radim nešto što će mi zauvijek ostati u dobrom/lijepom sjećanju...</p>
--	--

Tema 2/Zadatak 2

Tema:	Problemi mladih
Naslov zadatka:	Rezignacija mladih?
Tekstna vrsta:	Komentar
Broj riječi:	270–330
Situacija:	<u>Povod:</u> komentar za školske novine <u>Uloga:</u> učenik/učenica <u>Ciljana publika:</u> čitatelji i čitateljice školskih novina
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	argumentacija, deskripcija/rekapitulacija, evaluacija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Strah pred budućnošću obeshrabrio je mlađu generaciju. Iako mladi imaju vrlo razvijen osjećaj za pravdu, više se ne žele boriti za druge ili za poboljšanje stanja cijeloga društva. Globalizacija je uzrokovala da su mladi izgubili sve nade i prihvaćaju svaki posao.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Objasnite...!	Mi danas živimo u globaliziranome svijetu bez velikih ideala, ali iz prošlosti znamo da i pojedinci mogu dosta stvari promijeniti ako stvarno žele; od mladih se puno očekuje; već u vrtiću se treba učiti engleski ili neki drugi svjetski jezik; od osnovne škole velik pritisak i velika konkurencija; svi žele biti najbolji u svemu, najbrži ili najpametniji; natjecanje; mladi rano uče svirati instrument, bave se profesionalno sportom, svako popodne ispunjeno je nekom aktivnošću izvan doma; bez obzira na sve prethodne argumente treba pokazati da mlada generacija ipak nije izgubljena, nego razmišlja o suvremenim problemima poput zagađivanja prirode, ženskih prava, migracije, siromaštva, dječjih bolesti; postalo je teško završiti studij i to smjer koji te stvarno zanima ili naći dobro plaćen posao na kojemu možeš steći radno iskustvo; važno je imati dobre kolege i šefa s osjećajem za ravnopravnost svih radnika; puno ljudi mora raditi 60 sati tjedno, nema poštenih/pravednih ugovora i normalnog/kliznog radnog vremena; radnici/radnice se daju iskoristiti, ne bore se za svoja prava; najnoviji zaposlenici se kritiziraju zbog mladosti; puno puta moraju mijenjati radno mjesto, raditi vikendom/noću/danju/u smjenama...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Istražite...!	Još prije sto godina su se mladi borili za svoja prava; htjeli su promijeniti društvo i poboljšati situaciju svih; pokretali su revolucije; bili su lakomisleni i vjerovali su u svoje ideale; jednakost i bratstvo svih su bili njihova načela; bogati su se borili za siromašne; mladi za prava radnika; vjerovali su u to da mogu nešto promijeniti i da će sve ići lako i biti bolje; htjeli su se razlikovati jedan od drugoga; bunili su se protiv tirana čije ime su znali; nisu bili spremni prihvatiti kompromise niti su se htjeli prilagoditi diktatu profita; pomagali su jedan drugome...

<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Prosudite...!</p>	<p>Jensen u svome tekstu piše o tome kako su današnji mladi „generacija-praksa” – znači rade mjesecima besplatno na nekim radnim mjestima s ciljem stjecanja radnoga iskustva; kada se zaposle mladi razmišljaju jedino još o novcu i plaći, ni o čemu više; nitko u današnje vrijeme ne priča o ludosti u mladim godinama ili o lakomislenosti te o revolucijama koje su pokretali mladi, nego se tematizira kako svi samo još gledaju na sebe; ostatak društva više ih ne zanima, svatko živi u svome svijetu kao sebi najvažniji individuum/pojedinac; do toga je došlo zbog globalizacije koja je stvorila radni svijet protivan svakoj etičkoj praksi; mladi od malih nogu upijaju atmosferu na tržištu rada te se koncentriraju jedino još na usavršavanje samih sebe kao radne snage, a pritom potpuno zaboravljaju na svoje hobije i interese...</p>
--	--

Tema 3/Zadatak 1

Tema:	Zagađivanje okoliša
Naslov zadatka:	Onečišćenje mora
Tekstna vrsta:	Govor
Broj riječi:	405–495
Situacija:	<u>Povod:</u> govor za natjecanje <u>Uloga:</u> natjecatelj/natjecateljica <u>Ciljana publika:</u> slušateljstvo, članovi žirija
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	argumentacija, deskripcija/rekapitulacija, eksplikacija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Problem plastike u moru ne poznaje granice. Potrebno je mijenjati navike i kulturu bacanja otpada. Zagađivanje mora opasno je za ljude i za morska bića.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Navedite...!	Zabrinutost zbog zagađivanja okoliša, posebice mora i oceana; aktualna tema; žao mi je životinja koje ginu; čim nestanu životinje s planeta, izumrijet ćemo i mi ljudi; ovo je ozbiljna tema i o njoj treba što više brinuti i govoriti u javnosti...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Pojasnite...!	<p>Procjenjuje se da je u svjetskim oceanima oko 269.000 tona plastike koja zagađuje mora; procjena je nakon šest godina istraživanja da pluta oko 5.250.000.000.000 komada plastike; ako se nastavi s ovako ogromnim zagađivanjem mora, bit će uskoro više plastike nego riba u moru i oceanima, a sve to djeluje štetno na morska bića...</p> <p><u>Mali dijelovi plastike:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ribe i drugi morski organizmi mogu progutati male komadiće plastike te se s vremenom ugušiti; npr.: kitovi se hrane filtriranjem vode, a to znači da mogu lako progutati i komadiće plastike; ■ plastika se prenosi hranidbenim lancem i na druga morska bića, npr. na morske ptice, tuljane i druge morske grabežljivce koji jedu ribu koja u sebi nosi plastiku; ■ plastika je štetna jer može djelovati kao spužva, upijajući i skladišteći otrovne kemikalije poput pesticida; takva plastika može otpustiti zagađivače koji se nalaze u njoj te izazvati razne zdravstvene probleme; ■ istraživanja pokazuju da je plastika dom raznih bakterija, od kojih neke mogu dovesti do teških bolesti... <p><u>Veliki dijelovi plastike:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ morska bića mogu se zaplesti u plastični otpad, a u krajnjem slučaju i umrijeti od toga; ■ plastika može povrijediti životinje u moru, npr. izrezati im probavni trakt ili zaglaviti se u crijevima;

	<ul style="list-style-type: none"> ■ morska bića mogu progutati plastični otpad misleći da je to obrok; ■ čak i ako plastika nije zagađena otrovnim kemikalijama, to smeće svakako predstavlja ozbiljnu prijetnju morskim bićima...
<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Razmotrite...!</p>	<p>Analiza prikupljenoga otpada s jadranskih plaža pokazala je da svi snosimo odgovornost za onečišćenje mora; plastični otpad javlja se i u najzaštićenijim područjima, kao što su nacionalni parkovi i parkovi prirode; akcije čišćenja plaža nisu dovoljne, nego se problem treba rješavati na izvoru:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ neke su određene robne marke posebno zastupljene pa se pozivaju tvrtke i korporacije na odgovornost za plastiku koju plasiraju na tržište (npr.: <i>Coca-Cola</i>); ■ obično se krive nemarni turisti i otpad iz Crne Gore i Albanije, međutim, na dvije od tri lokacije pretežno je pronađen otpad hrvatskih robnih marki; time se potvrđuje da značajan dio onečišćenja pripada robnim markama korištenim u Hrvatskoj (npr.: <i>Jamnica</i>, <i>Ožujsko pivo</i>; <i>Karlovačko pivo</i>), suprotno uvriježenom mišljenju da se radi isključivo o plastici iz susjednih zemalja; ■ radi se dakle o problemu koji nema nacionalni identitet i ne poznaje granice; ■ mi kao društvo trebamo mijenjati navike i kulturu bacanja; potrebno je iskorjenjivanje kulture bacanja npr. korištenjem višekratnih materijala (više o tome u zadnjem op.); ■ odgovornost moraju preuzeti i korporacije koje na tržište plasiraju ogromne količine plastične ambalaže kao što su to čepovi, boce, vrećice pakiranja – sve su to dobro poznati predmeti koji nam svakodnevno svima prolaze kroz ruke, a nakon kratkoga korištenja ostaju trajno u okolišu; ■ treba poduzeti strože mjere i zabraniti npr. plastiku za jednokratnu upotrebu...
<p>Moguća rješenja uz 4. smjernicu: Apelirajte...!</p>	<p>Čuvajući okoliš oko nas i životinje na ovom planetu, čuvamo i sebe; kao prvo, trebamo koristiti što manje plastike i okretati se višekratnim materijalima; trebamo osvijestiti naše prijatelje, susjede, političare itd. – svi zajedno smo dogovorni za posljedice trovanja okoliša plastikom; tvrtke bi morale snositi posljedice njihovoga poslovanja i stjecanja profita – trebamo bojkotirati tvrtke koje ne ulažu u čuvanje okoliša; ne smijemo kupovati proizvode koji su umotani u plastiku; gledajte na to da sa sobom nosite vrećicu u koju možete staviti voće i povrće koje mislite kupiti; nije potrebno kupovati jabuke ili krastavce u plastici; svakako treba izbjegavati jednokratnu plastiku; sve u svemu, trebamo promijeniti navike u odnosu na korištenje plastike i iskorijeniti dosadašnju kulturu bacanja...</p>

Tema 3/Zadatak 2

Tema:	Zagađivanje okoliša
Naslov zadatka:	Kruzeri – ekološke bombe?
Tekstna vrsta:	Sažetak
Broj riječi:	315–385
Situacija:	<u>Povod:</u> sažetak za nastavu biologije <u>Uloga:</u> učenik/učenica <u>Ciljana publika:</u> ostali učenici i učenice
Pisane djelatnosti koje treba ispuniti prema tekstnoj vrsti:	deskripcija/rekapitulacija
Obrada sadržaja:	
Ključna izjava/Ključne izjave polaznoga teksta/polaznih tekstova:	Kruzeri donose možda više štete nego koristi za turizam. Treba kontrolirati koliko kruzeri zagađuju okoliš, a prijestupe treba strogo kažnjavati.
Moguća rješenja uz 1. smjernicu: Navedite...!	Razna istraživanja potvrđuju štetnost kruzerskoga turizma, a postoji npr. niz istraživanja o onečišćenju zraka u lukama; britanski <i>Channel 4</i> tvrdi da jedan kruzer zagađuje okoliš kao milijun automobila; kruzeri onečišćuju i more, npr. čađom, dizelom, fekalijama i raznim drugim otpadima... <i>Transport and Environment</i> procjenjuje kako u Europi godišnje umre 50 tisuća ljudi upravo zbog zagađenja koje uzrokuju brodovi u lukama; Svjetska zdravstvena organizacija odavno je iznijela podatke o povezanosti raka s ispušnim plinovima goriva; brodovi prema propisima mogu više zagađivati zrak od kopnenih vozila... <i>moćni individualni odgovori:</i> masovni turizam prouzrokuje buku u gradovima te velike gužve; ljudi ne bacaju smeće u predviđene kante te time zagađuju dodatno gradove; brodovi ispuštaju fekalije na otvorenome moru što je jeftinije nego priključivanje na kanalizaciju u lukama...
Moguća rješenja uz 2. smjernicu: Istražite...!	<u>Zagađivanje vode:</u> otpad može tijekom vremena curenjem onečistiti vodu; brodovi se premazuju teškim metalima s protuobraštajnim premazima koji se emitiraju u more; kruzeri onečišćuju more čađom, što je potvrđeno iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture; kruzeri mogu onečišćavati vodu nedozvoljenom uporabom sumpora u gorivu; brodovi na kružnim putovanjima dužni su u lukama koristiti čišći dizel, s manjim udjelom sumpora nego tijekom plovidbe na otvorenome moru, kako bi se smanjilo zagađenje, međutim toga se ne pridržavaju svi kruzeri; problem sa zagađenjem kruzera je što u lukama neprekidno moraju raditi motori, odnosno trošiti gorivo zbog održavanja sustava na brodu – rijetko gdje se veliki brodovi mogu spojiti na vanjsku struju...

	<p><u>Zagađivanje zraka:</u></p> <p>veliki brodovi u lukama dodatno zagađuju zrak; Dubrovnik je 2013. godine, prema podacima koje je iznijela profesorica Marijana Pećarević s Odjela za akvakulturu Sveučilišta u Dubrovniku, bio najzagađeniji grad u Hrvatskoj po broju sumpornih oksida u zraku; granična vrijednost je 5 kilograma po jednome hektaru, a Dubrovnik je te godine imao čak 31 kilogram sumpornoga oksida na jednom hektaru, te je bio zagađeniji grad i od Siska, te Slavenskog Broda, koji se često spominju u tom negativnom kontekstu; s vremenom su se postrožili kriteriji po pitanju kvalitete goriva, odnosno uporabe sumpora kako u Dubrovniku, tako i u drugim mediteranskim lukama (na Sjeveru Europe i u Velikoj Britaniji rigorozni propisi odavno su na snazi), pa je i zrak čišći; Svjetska zdravstvena organizacija odavno je iznijela podatke o povezanosti raka s ispušnim plinovima goriva, a posebno su se u zadnje vrijeme na udaru našli brodovi, jer oni prema propisima mogu više zagađivati zrak od kopnenih vozila; brodovi za vrijeme navigacije, prema europskim propisima, mogu u gorivu imati čak 3.500 puta veću količinu sumpora od kopnenih vozila (0,001 % je dozvoljeno za automobile, a 3,5 % za brodove), dok u lukama mogu imati 1.500 puta veću koncentraciju sumpora (0,001 % je za automobile, a 1,5 % za kruzere); kruzeri na doku neprekidno zagađuju zrak što se u gruškoj luci vidi golim okom, a da nekad u tome dodatno pretjeraju, potvrđuju i podaci Ministarstva koje je kaznilo dva kruzera; kruzeri često zagađuju zrak više od dopuštenoga...</p>
<p>Moguća rješenja uz 3. smjernicu: Ustanovite...!</p>	<p>Mjerenjem se može doznati kako djeluje kruzning turizam na okoliš; negativni utjecaj plovnih objekata sprječava se redovnim inspekcijskim nadzorom kruzera sukladno europskim propisima (Uredbe i Direktive) osnaženim kroz hrvatske pomorske zakone; ako se brodovi ne pridržavaju dozvoljenih mjera, moraju računati s kaznama; kontrola i dobar monitoring kruzera koji dolaze u Hrvatsku, ne samo u Dubrovnik, već i u Split i Zadar, vrlo su važni; u Ministarstvu zaštite okoliša najavili su da će raditi na povećanoj kontroli brodova i kako očekuju napredak u tom smislu...</p> <p>U Dubrovniku je kažnjen kruzer koji je onečistio more čađom, potvrdili su iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture; kruzer je kažnjen s 35 tisuća kuna, a to je bilo drugo kršenje zakona od strane kruzera zabilježeno u Dubrovniku; godinu ranije, naime, kruzer je onečišćavao zrak nedozvoljenom uporabom sumpora u gorivu i tom prilikom izrečena mu je kazna u visini od 215 tisuća kuna...</p> <p>Kruzeri na doku neprekidno zagađuju zrak, a ako nekad u tome dodatno pretjeraju, moraju računati s kaznama u Dubrovniku; i u drugim se gradovima Mediterana kruzeri često prozivaju za onečišćenje okoliša, pogotovo u Veneciji, gdje nema ni kopnenih vozila, ni velike industrije, pa je sasvim jasno da su najveći zagađivači upravo brodovi na kružnim putovanjima...</p>

	<p>Uskoro će početi suđenje kapetanu kruzera koji je zagađivao Marseille; njegov kruzer, 300 metara dugu <i>L'Azuru</i>, pratili su u luci u Marseilleu i otkrili kako zagađuje zrak više od dopuštenoga; kapetana su uhvatili na sljedećoj stanici francuske rivijere, a ako bude osuđen, prijeti mu godinu dana zatvora i 200 tisuća dolara kazne; zanimljivo je da je tužba podignuta protiv kapetana, ali ne i protiv <i>P&O Cruises</i>, vlasnika kruzera...</p>
--	---